

Europos
Komisija

Programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos žaliosios pertvarkos ir darnaus vystymosi strategijos įgyvendinimo gairės

EUROPOS KOMISIJA

Švietimo, jaunimo, sporto ir kultūros generalinis direktoratas
B direktoratas. Jaunimas, švietimas ir „Erasmus+“
B.4 skyrius. „Erasmus+“ koordinavimas

E. paštas eac-unite.b.4@ec.europa.eu

*Europos Komisija
B-1049 Brussels*

© Europos Sąjunga, 2025

Leidžiama naudoti pakartotinai nurodžius šaltinį.

Pakartotinio Europos Komisijos dokumentų naudojimo politika reglamentuojama Sprendimu 2011/833/ES (OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

Naudoti ar atgaminti nuotraukas ar kitą medžiagą, kurios autorių teisės nepriklauso Europos Sąjungai, galima tik gavus autorių teisių subjektų leidimą.

Print ISBN 978-92-68-22946-0
PDF ISBN 978-92-68-22945-3

doi: 10.2766/9617175
doi: 10.2766/9445036

NC-01-24-062-LT-C
NC-01-24-062-LT-N

Programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos žaliosios pertvarkos ir darnaus vystymosi strategijos įgyvendinimo gairės

1 redakcija. 2024-11-28

Turinys

1. Įvadas	5
2. Politikos sistema	6
3. Strategijos tikslai	8
4. Programų mechanizmai žaliajai strategijai remti	9
4.1. Ekologiška kelionė	10
4.2. „DiscoverEU“. „Erasmus+“ mobilumo veiksmai, kuriais skatinami aplinką tausojantys keliavimo būdai	10
4.3. Savanoriška veikla ir solidarumo projektai vykdant Europos solidarumo korpuso programą.....	10
4.4. Aplinka ir kova su klimato kaita. Kompleksinis programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos prioritetas	11
4.5. Žaliosios praktikos įtraukimas į projektų rengimą	11
4.6. Virtualiojo mobilumo ir skaitmeninio bendradarbiavimo priemonių ir platformų naudojimas	12
4.7. Informavimo veikla ir didinamasis poveikis	12
5. Organizacijų vaidmuo rengiant, įgyvendinant projektus ir vykdant su jais susijusią tolesnę veiklą.....	13
5.1. Prieš projektą	13
5.2. Vykdamas projektą.....	13
5.3. Po projekto.....	14
6. Nacionalinių agentūrų, išteklių centrų ir Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) vaidmuo.....	14
6.1. Informavimas ir informuotumo didinimas	16
6.2. Strateginis požiūris nacionaliniu lygmeniu	16
6.3. Kontaktiniai asmenys žaliosios pertvarkos klausimais.....	17
6.4. Organizacijų, agentūrų darbuotojų ir ekspertų vertintojų mokymas ir tinklaveika	17
6.5. Įrodymų rinkimas, stebėseną ir ataskaitų teikimas	18
6.6. Sąveika su kitomis programomis	18
7. Sąsaja su kitais „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso horizontaliaisiais prioritetais	18
8. Sėkmingos praktinės patirties ir gerosios praktikos pavyzdžiai	19
9. Ištekliai	20

1. Įvadas

Klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimas kelia grėsmę Europos ir viso pasaulio egzistencijai. Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos (IPCC)¹ ataskaitose aprašomi pražūtingi ir galimai negrįžtami į aplinką išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio didėjimo padariniai. Kai kurios Žemės biologinės talpos ribos jau viršytos², o biologinė įvairovė sparčiai mažėja³. Šiuos iššūkius siekiama atremti pasitelkiant įvairius daugiašalius procesus. Paryžiaus susitarimas⁴ (2015 m.) yra svarbus tarptautinio kovos su klimato kaita proceso žingsnis, kuriuo siekiama užtikrinti, kad vidutinės pasaulio temperatūros padidėjimas neviršytų 2 °C (palyginti su prieš industrializaciją buvusiu lygiu) ir siektų ne daugiau kaip 1,5 °C.

2019 m. Europos Sąjunga priėmė Europos žaliojo kurso strategiją⁵ ir įsipareigojo iki 2030 m. 55 proc. sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, palyginti su 1990 m. ES įsipareigojo iki 2050 m. tapti pirmuoju neutralaus anglies dioksido poveikio žemynu. Ji taip pat siekia užtikrinti nuo išteklių naudojimo nepriklausomą ekonomikos augimą, laikantis įtraukaus požiūrio, kuriuo vadovaujantis nė vienas asmuo ar vietovė nebūtų palikti nuošalyje.

Švietimui ir mokymui tenka itin svarbus vaidmuo. ES valstybės narės ne kartą pabrėžė savo įsipareigojimą užtikrinti, kad mokymas ir mokymasis siekiant tvarumo taptų vienu iš prioritetų švietimo srityje. Į šį įsipareigojimą atsižvelgta 2022 m. Tarybos rekomendacijoje dėl žaliosios pertvarkos ir darnaus vystymosi⁶, taip pat Europos Parlamento ir Tarybos sprendime dėl Europos jaunimo metų, kurio vienas iš pagrindinių tikslų buvo atkreipti dėmesį į tai, kaip žaliaji pertvarka gali suteikti įvairių galimybių jaunimui.

Programa „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programa yra galingos Europos lygmens mokymosi priemonės. Įgyvendinant šias programas siekiama, kad 2021–2027 m. jų dalyvių skaičius pasiektų 10 mln. ir tai būtų daugiausia jaunimas; taigi, jos atveria daug galimybių didinti informuotumą šiais klausimais. Šios programos gali atlikti aktyvų vaidmenį ugdant naujus įgūdžius, sudarant sąlygas žaliajai pertvarkai ir skatinant individualius bei kolektyvinius veiksmus tvarumui remti. Tai yra galingos priemonės, suteikiančios galimybę pasiekti ir įtraukti labai skirtingus suinteresuotuosius subjektus, kaip antai mokyklas, universitetus, profesinio rengimo ir mokymo (PRM) paslaugų teikėjus, jaunimo ir sporto organizacijas, nevyriausybines organizacijas (NVO), vietos ir regionines valdžios institucijas, pilietinės visuomenės organizacijas ir įmones. Visos šios grupės gali imtis aktyvių veiksmų siekiant užtikrinti, kad iki 2050 m. būtų pereita prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Šios programos gali būti sektini pavyzdžiai ir daryti didinamąjį poveikį Europos, nacionaliniu ir vietos lygmenimis.

---

¹ <https://www.ipcc.ch/ar6-syr/>

² <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

³ <https://www.ipbes.net/global-assessment>

⁴ <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>

⁵ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lt

⁶ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=oj:JOC_2022_243_R_0001

Šiame dokumente apžvelgiama jau vykdoma ir įgyvendinta veikla, kuria siekta, kad programa „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programa būtų sistemingai prisidedama prie žaliosios pertvarkos, vykdamt stiprų poveikį turinčią veiklą. Šios strategijos tikslas – įtraukti, įkvėpti ir motyvuoti programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos dalyvius, paramos gavėjus, projektų koordinatorius ir partnerius, įgyvendinančiąsias įstaigas ir kitus šiose programose dalyvaujančius suinteresuotuosius subjektus aktyviai dalyvauti žaliajoje pertvarkoje. Tai yra pagrindas, kuriuo remdamosi įgyvendinančiosios įstaigos ir išteklių centras „SALTO Green“ vėliau galės parengti konkrečias gaires, priemonių rinkinius, mokymus ir kitą pagrindinei veiklai reikalingą medžiagą bei išteklius.

Šį dokumentą rengė visi, kurie padeda įgyvendinti abi šias programas: Europos Komisija, nacionalinės agentūros⁷ ir Europos švietimo ir kultūros vykdomoji įstaiga (EACEA), programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos žaliajai pertvarkai skirtų išteklių centras „SALTO Green“, taip pat grupė suinteresuotųjų subjektų, atstovaujančių, be kita ko, paramą gaunančioms organizacijoms, tyrėjams, specialistams ir buvusiems dalyviams.

2. Politikos sistema

Europos žaliojo kurso strategijoje pripažįstamas svarbus mokyklų, mokymo įstaigų ir universitetų vaidmuo aktyviai įtraukiant studentus, besimokančius asmenis, tėvus, darbuotojus ir platesnę bendruomenę į pokyčius, kurie yra būtini siekiant sėkmingai pereiti prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. 2020 m. pradėtas įgyvendinti naujasis europinis bauhausas¹¹ siekiant padėti užtikrinti, kad žalioji kursas taptų kultūrine, į žmogų orientuota teigiama ir apčiuopiama patirtimi; šia iniciatyva visi europiečiai raginami „įsivaizduoti ir kartu kurti tvarią ir įtraukią ateitį“. Platus programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos mokymosi visą gyvenimą aspektas ir jas vykdamt įvairiuose švietimo ir mokymo, jaunimo, sporto ir solidarumo sektoriuose taikomi tarpdalykiai bendradarbiavimo metodai padeda užtikrinti būtinų įgūdžių ugdymą ir novatoriškos praktikos plėtojimą siekiant pokyčių.

Europos Komisija pabrėžė, kad, siekiant iki 2025 m. įgyvendinti Europos švietimo erdvės tikslą⁸, svarbu sutelkti dėmesį į šešis aspektus: kokybę, įtrauktį ir vyrų ir moterų lygybę, ekologinę ir skaitmeninę pertvarką, paramą mokytojams ir instruktoriams, aukštąjį mokslą ir galiausiai stiprų geopolitinį aspektą. Komisija atkreipia dėmesį į lemiamą švietimo ir mokymo vaidmenį pereinant prie žaliosios ekonomikos, pabrėždama, kad visų amžiaus grupių besimokantys asmenys turi įgyti žinių, įgūdžių ir nuostatų, kad galėtų gyventi tvariau, vadovautis kitokiu vartojimo ir gamybos modeliu ir tiek individualiai, tiek kolektyviai remti mūsų visuomenės transformaciją.

---

⁷ Nacionalinės agentūros, įgyvendinančios programą „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programą, <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/lt/contacts/national-agencies>.

⁸ <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/green-education/about-green-education?etrans=lt>

Europos įgūdžių darbotvarkėje, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo (2020 m.)⁹, nustatytos darbuotojų kvalifikacijos kėlimo (esamų įgūdžių tobulinimo) ir perkvalifikavimo (naujų įgūdžių ugdymo) priemonės, siekiant remti žaliają pertvarką. 2020 m. Tarybos rekomendacijoje dėl profesinio mokymo siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio teisingumo ir atsparumo¹⁰ pripažįstama, kad profesinio rengimo ir mokymo sektorius yra strategiškai svarbus skaitmeninei ir žaliajai pertvarkai. Rekomendacijoje teigiama, kad labai svarbu remti užimtumą žaliajoje ekonomikoje skatinant žmones, švietimo ir mokymo įstaigas ir valdžios institucijas ugdyti žaliuosius įgūdžius ir skatinant įmones pasinaudoti žaliosios ekonomikos teikiamomis galimybėmis.

Porto deklaracijoje¹¹ (2021 m. gegužės mėn.) Europos Vadovų Taryba nustatė tikslą, kad vykdant politinius veiksmus, kuriais siekiama įveikti ekologinės ir skaitmeninės pertvarkos iššūkius, daugiausia dėmesio būtų skiriama švietimui ir įgūdžiams. Nors yra dar nepašalintų sunkumų, tai suteiks milžiniškų galimybių ES piliečiams. Reikės daugiau investuoti į švietimą, profesinį mokymą, mokymąsi visą gyvenimą, kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, kad būtų skatinamas profesinės veiklos perkėlimas į tuos sektorius, kuriuose didėja darbo jėgos paklausa.

2022 m. Komisija pateikė svarstyti Tarybos rekomendaciją dėl žaliosios pertvarkos ir darnaus vystymosi. Ši rekomendacija yra svarbus politinis pareiškimas, kuriame pabrėžiamas itin svarbus švietimo ir mokymo vaidmuo siekiant Europos žaliojo kurso tikslų. Pagrindinis rekomendacijoje nustatytų veiksmų tikslas – suteikti besimokantiems asmenims ir pedagogams žinių, įgūdžių ir nuostatų, kurių reikia žalesnei ir tvaresnei ekonomikai ir visuomenei, padėti švietimo ir mokymo įstaigoms integruoti tvarumą į mokymą ir mokymąsi visais jų veiklos aspektais, taip pat užtikrinti bendrą supratimą apie esminius ir transformuojančius pokyčius, kurių reikia švietimo ir mokymo srityje siekiant tvarumo ir žaliosios pertvarkos. Atsižvelgdama į šią rekomendaciją, Komisija paskelbė Europos tvarumo kompetencijos programą („GreenComp“)¹², kurioje išdėstytos žinios, įgūdžiai ir nuostatos, kurių žaliosios pertvarkos tikslais turėtų įgyti visi vadovai. Šios kompetencijos apima keturias sritis: tvarumo vertybių įkūnijimą, tvarumo kompleksškumo suvokimą, veiklą tvarumo labui ir tvarios ateities planavimą. Siekiant suburti mokyklas, tyrėjus, valdžios institucijas ir kitas įstaigas, besinaudojančias naująja „GreenComp“ kompetencijos programa, buvo sukurta praktikos bendruomenė. Šia programa įvairiose aplinkose jau aktyviai naudojasi pedagogai (įskaitant programų paramos gavėjus), įgyvendindami tokius veiksmus kaip „Erasmus+“ mokytojų akademijos.

2021–2027 m. Europos jaunimo strategija¹³, kuri parengta vykdant Europos bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje, grindžiama 11 tikslų, įskaitant tikslą „Žalioji ir tvari Europa“. Šiuo tikslu siekiama sukurti pasaulį, kuriame visi jaunuoliai būtų sąmoningi aplinkosaugos klausimais, būtų išsilavinę ir galėtų daryti teigiamą poveikį savo kasdieniame gyvenime. Jaunimui reikia žaliųjų kompetencijų, kad jis galėtų spręsti klimato kaitos keliamas problemas, o pagal programą „Erasmus+“ vykdoma jaunimo veikla ir Europos solidarumo korpuso programa yra svarbi erdvė, suteikianti galimybę įgyti šias kompetencijas neformaliojo mokymosi aplinkoje ir jas

---

⁹https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/european-skills-agenda_en?prefLang=lt

¹⁰<https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vla0ekyy79qj>

¹¹<https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

¹²<https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/bc83061d-74ec-11ec-9136-01aa75ed71a1>

¹³<https://europeanyouthstrategy.eu/>

praktiškai įgyvendinti pasitelkiant jaunimo vadovaujamas iniciatyvas ir įvairią savanorišką veiklą.

ES darbo plane sporto srityje pripažįstama, kad sportas yra vienas iš svarbių darnaus vystymosi veiksnių. Siekiant šio tikslo plane daugiausia dėmesio skiriama švietimui siekiant užtikrinti tvarų sportą, aplinką tausojančią sporto praktiką, infrastruktūrą ir renginius, taip pat sporto ir jo praktikos raidą atsižvelgiant į klimato kaitą. Stebėdami šio plano įgyvendinimą, ekspertai analizavo, kaip Europos sporto sistema galėtų geriausiai padėti skatinti aplinkosauginį tvarumą, ir pateiktos rekomendacijos, skirtos daugiausia valdžios institucijoms ir nacionalinėms sporto organizacijoms. Tarp jų – raginimas sporto ir tvarumo sričių lyderiams skatinti žaliąjį sportą, steigti dalijimosi žiniomis įstaigas ir skirti finansavimą nacionaliniu ir Europos lygmenimis siekiant remti perėjimą prie žalesnio sporto.

Siekiant padėti neutralizuoti poveikį klimatui, programoje „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programoje klimato politikos veiksmai ir aplinkosauginis tvarumas apibrėžti kaip vienas iš keturių pagrindinių jų 2021–2027 m. prioritetų. Tai reiškia, kad programų veiksmams turėtų būti prisidedama prie bendrojo šios daugiametės finansinės programos tikslo – užtikrinti, kad 30 proc. ES biudžeto išlaidų būtų skiriama su klimatu susijusioms priemonėms.

Nors programa „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programa negali užtikrinti visapusiško atsako siekiant pereiti prie žaliosios ekonomikos, jos gali atlikti itin svarbų vaidmenį šviečiant jaunimą, visų amžiaus grupių besimokančius asmenis ir apskritai piliečius, taip pat suteikiant jiems galimybę įgyti reikiamų žinių, įgūdžių ir nuostatų. Šiomis programomis remiami projektai ir veikla, kuriais siekiama įveikti visuomenei kylančius iššūkius, susijusius su aplinkos apsauga, tvarumu ir kovos su klimato kaita tikslais. Jomis remiamos iniciatyvos, kuriomis siekiama užkirsti kelią ekstremalių meteorologinių reiškinių ir gaivalinių nelaimių neigiamam poveikiui, jį sušvelninti ar atitaisyti.

3. Strategijos tikslai

Strategijoje pateikiamos gairės, kaip įgyvendinti paramą žaliajai pertvarkai, kaip vieną iš keturių horizontaliųjų prioritetų, visais programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos lygmenimis. Joje aptariama pačių programų veikla, finansuojamų projektų veikla ir tai, kaip vykdant šias programas rengiami ir įtraukiami dalyviai bei institucijos, kad jie aktyviai prisidėtų prie žaliosios pertvarkos.

Šia strategija siekiama:

- padėti didinti informuotumą apie klimato kaitą ir tvarumą ir įgalinti dalyvius aktyviai prisidėti prie žaliosios pertvarkos ir ją formuoti;
- padėti dalyviams įgyti žinių ir įgūdžių, kurių jiems reikia, kad jie galėtų priimti tvarumu grindžiamus sprendimus ir dalyvauti tvarioje veikloje vykdant programų veiklą;

- padėti mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir kitą pagal programas remiamos veiklos poveikį aplinkai ir siekti anglies dioksido poveikio neutralumo;
- plėtoti ir stiprinti „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso – kaip aplinkos, klimato ir tvarumo klausimų įtraukimo į veiklą projektų, organizacijų ir programų lygmenimis pavyzdžių – vaidmenį;
- padėti dalyvaujančioms organizacijoms stiprinti savo gebėjimus keičiantis gerąja praktika ir patirtimi;
- skatinti stebėsenos sistemos kūrimą pasitelkiant atitinkamų duomenų rinkimą, patikimus rodiklius ir ataskaitų teikimo priemones.

Strategijos tikslinės grupės

- Ši strategija, kuri yra skirta visiems, dalyvaujantiems įgyvendinant programą „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programą, turėtų būti naudinga kaip sistema veiklos žaliajam aspektui skatinti ir gerosios praktikos pavyzdžiams įkvėpti.
- Pagrindinės tikslinės grupės, kurioms skirta ši strategija:
  - pareiškėjai ir galimi pareiškėjai;
  - finansuojamus projektus įgyvendinančios paramą gaunančios organizacijos;
  - dalyviai;
    - jaunimas ir su jaunimu dirbantys asmenys;
    - bet kurioje švietimo ir mokymo srityje besimokantys asmenys;
    - bet kurioje švietimo ir mokymo srityje dirbantys asmenys;
    - sporto srityje aktyviai veikiantys asmenys;
  - nacionalinės agentūros, įskaitant projektų atrankoje dalyvaujančius vertintojus;
  - nacionaliniai „Erasmus+“ biurai;
  - Europos švietimo ir kultūros vykdomoji įstaiga (EACEA);
  - išteklių centrai SALTO, visų pirma žaliajai pertvarkai skirtų išteklių centras „SALTO Green“;
  - instruktoriai, mokymo proceso pagalbininkai, tyrėjai ir kt.;
  - visų lygmenų švietimo ir mokymo, jaunimo, sporto sričių politikos formuotojai.

4. Programų mechanizmai žaliajai strategijai remti

Programa „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programa ne tik skatina naudoti tvarias transporto priemones, bet ir skatina dalyvius kiekviename projekto gyvavimo ciklo etape atkreipti dėmesį į aplinkosauginį tvarumą ir tą dėmesį paversti praktiniais veiksmais. Reguliariai įtraukiant aplinkosaugos aspektus į projektus, organizacijos skatinamos bendradarbiauti siekiant tvarumo ir keistis gerosios praktikos pavyzdžiais, plėtojant bendras iniciatyvas šioje srityje.

Tiek programoje „Erasmus+“, tiek Europos solidarumo korpuso programoje šis įsipareigojimas aplinkos ir kovos su klimato kaita srityse yra vienas iš finansinės paramos skyrimo kriterijų, kuriuo patvirtinamas įsipareigojimas prisidėti prie žaliosios pertvarkos.

Europos solidarumo korpusas finansuoja projektus, kuriais skatinamas solidarumas kaip vertybė ir reaguojama į visuomenei kylančius iššūkius; klimato kaita yra vienas iš aiškių tokių iššūkių pavyzdžių. Organizacijos ir jaunimo grupės gali kurti projektus, siekdamos pokyčių savo bendruomenėse.

Konkrečiau, programa „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programa apima toliau nurodytus veiksmus, funkcijas ir mechanizmus, kuriais remiama žaliaji pertvarka ir darnus vystymasis.

4.1. Ekologiška kelionė

Pagal programą „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programą teikiant finansinę paramą mobilumui dalyviai skatinami į paskirties vietą ir iš jos keliauti tvariausiomis transporto priemonėmis (pvz., važiuoti traukiniais, dviračiais, autobusais arba keliems žmonėms vienu automobiliu). Pagal šias programas teikiama didesnė finansinė parama tvaresnių transporto priemonių naudojimui ir skiriami papildomi dienpinigiai, kad būtų galima prisitaikyti prie ilgesnio kelionės laiko. Dėl to dalyviai sumažina savo anglies pėdsaką ir išbando kitokius keliavimo būdus; taip jie skatinami keisti elgseną, pvz., apsvarstyti galimybę rinktis tvaresnę transporto priemonę keliaujant laisvalaikio ar darbo tikslais. Kelionė prasideda tada, kai išvykstate iš namų, o tvarios kelionės gali padaryti ją įsimintinesnę.

4.2. „DiscoverEU“. „Erasmus+“ mobilumo veiksmai, kuriais skatinami aplinką tausojantys keliavimo būdai

„DiscoverEU“ yra programos „Erasmus+“ veiksmas, kuriuo aštuoniolikmečiams europiečiams suteikiama galimybė susipažinti su Europos įvairove, sužinoti apie jos kultūros paveldą ir istoriją ir užmegzti ryšius su žmonėmis visame žemyne. Kai jie atrenkami kaip keliautojai, jiems suteikiamas daugkartinis bilietas ir galimybė keliauti daugiausia traukiniais, be kita ko, lankantis kultūros įstaigose, taip pat dalyvaujant mokymosi veikloje, sporto ir meno festivaliuose. Per pirmus penkerius gyvavimo metus galimybė tyrinėti Europą važiuojant traukiniais buvo suteikta daugiau kaip 248 000 jaunų europiečių. 90 proc. iš jų teigė, kad išbandę „DiscoverEU“ nori ir toliau keliauti po Europą traukiniais. Tai rodo programos veiksmingumą skatinant naudotis ekologiškesnėmis transporto priemonėmis. „DiscoverEU“ padeda ne tik plėsti žmonių akiratį, bet ir kurti labiau aplinką tausojančią kartą.

4.3. Savanoriška veikla ir solidarumo projektai vykdant Europos solidarumo korpuso programą

Savanoriškoje veikloje pagal Europos solidarumo korpuso programą galima dalyvauti po vieną arba kartu su komanda.

Individuali savanoriška veikla suteikia jaunimui galimybę prisidėti prie organizacijų kasdienio darbo vykdant tarpvalstybinę veiklą solidarumo srityje arba vykdant veiklą šalies viduje, kuri yra naudinga bendruomenėms, kuriose ta veikla vykdoma, pvz.,

veiklą, susijusią su švietimu aplinkos klausimais, veiklą gamtos apsaugos, gamtos stebėsenos, Europos kultūros paveldo išsaugojimo ir apsaugos srityse.

Į savanoriškos veiklos grupes suburiami savanoriai iš skirtingų valstybių, kad atliktų tam tikras projekto užduotis per trumpą laiką (pvz., per atostogas arba tarp studijų). Pavyzdžiui, savanoriškos veiklos grupės gali atkurti žaliąsias erdves, surinkti ir išdalinti nesuvalgiotus maisto produktus, perdirbti medžiagas ir kt.

Solidarumo projektai – tai jaunimo vadovaujama veikla, kuri suteikia galimybę iš ne mažiau kaip penkių jaunuolių sudarytoms neformalioms grupėms gauti finansavimą projektams vykdyti, pvz., projektams, susijusiems su klimato kaita, aplinka ir gamtos apsauga. Finansavimas gali padėti jiems užtikrinti teigiamus pokyčius vietos bendruomenėse, padėti jų nariams būti išgirstiems ir įgyti vertingų įgūdžių.

4.4. Aplinka ir kova su klimato kaita. Kompleksinis programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos prioritetas

Programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos vadovai¹⁴ skatina organizacijas rengti projektus, kuriuos įgyvendinant daugiausia dėmesio būtų skiriama su aplinka susijusiems temoms, į keturis horizontaliuosius prioritetus įtraukiant prioritetą „Aplinka ir kova su klimato kaita“. Siekiant gauti paramą, plėtojama partnerystė turi būti susijusi su a) bent vienu horizontaliuoju prioritetu arba b) bent vienu konkrečiu švietimo, mokymo ir jaunimo srities prioritetu.

Projektams, kuriuos įgyvendinant daugiausia dėmesio skiriama žaliajam prioritetui, gali būti siekiama, pvz., ugdyti įgūdžius su tvarumu susijusiose srityse, pasitelkiant programą „GreenComp“ arba įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus. Vykdam tokius projektus taip pat gali būti įgyvendinama novatoriška praktika, kuria siekiama padėti besimokantiems asmenims, personalo nariams ir darbuotojams tapti tais žmonėmis, kurie skatintų esminius pokyčius (pvz., tausoti išteklius, mažinti energijos suvartojimą ir atliekų kiekį, kompensuoti išmetamą anglies dioksido kiekį, rinktis aplinką tausojančią mitybą ir transporto priemones ir kt.). Tokiais projektams taip pat gali būti siekiama skatinti sąmoningumą aplinkos klausimais ir didinti informuotumą klimato klausimais arba mažinti nerimą dėl aplinkos padėties.

4.5. Žaliosios praktikos įtraukimas į projektų rengimą

Nors vykdam kai kuriuos projektus pasirenkama daugiausia dėmesio skirti žaliajai pertvarkai ir darniam vystymuisi, pageidautina, kad visi pagal programą „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programą finansuojami projektai apimtų tvarumo aspektą.

Įgyvendinant visų rūšių projektus, kuriems skiriamas finansavimas, įvairiais lygmenimis galima padėti sumažinti ekologinį programų poveikį, sumažinant jų veiklos

---

¹⁴ Programos „Erasmus+“ vadovas, <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/lt/erasmus-programme-guide>; Europos solidarumo korpuso programos vadovas, https://youth.europa.eu/solidarity/organisations/reference-documents-resources_lt.

anglies pėdsaką, rodant pavyzdį ir normalizuojant aplinkai palankesnę elgseną. Tai reiškia, kad pareiškėjai turėtų apsvarstyti, ką galima padaryti, kad jų projektai būtų tvaresni ir ekologiškesni. Tokius didelį poveikį turinčius sprendimus būtina padaryti ne tik dėl keliavimo būdo, bet ir dėl projekto įgyvendinimo vietos, patiekiamo maisto, naudojamų medžiagų ir įrangos kiekio ir atliekų tvarkymo.

4.6. Virtualiojo mobilumo ir skaitmeninio bendradarbiavimo priemonių ir platformų naudojimas

Vykdamt dvejomą (skaitmeninę ir žaliąją) pertvarką skatinama į projektus įtraukti virtualią ir mišrią veiklą. Skaitmeninės priemonės suteikia galimybę tvariau įgyvendinti projektus. Juos vykdamt, į aplinką vis tiek išmetama šiltnamio efektą sukeliančių dujų², bet jų išmetama mažiau nei dėl fizinių kelionių arba didžiosios dalies „popierinės“ komunikacijos. Kai manoma, kad tai būtų tikslinga daryti, organizacijos raginamos derinti tiesioginius ir virtualius posėdžius, organizuoti veiklą ir renginius virtualiojoje erdvėje ir apriboti administracines procedūras bei pakeisti jas kitomis. Toks praktikos derinimas suteikia galimybę projektų paramos gavėjams išsaugoti programų teikiamus tiesioginio bendradarbiavimo ir mainų privalumus kartu pasinaudojant ne tokiais taršiais bendradarbiavimo metodais, kai kelionės ir fiziniai susitikimai nėra būtini.

Tokiose platformose kaip Europos mokyklinio ugdymo platforma (įskaitant „eTwinning“) ir Europos suaugusiųjų mokymosi elektroninė platforma EPALE (angl. *Electronic Platform for Adult Learning in Europe*) rengiama pagalbinė medžiaga ir sudaromos sąlygos vykdamt programą „Erasmus+“ dalytis veiksmingos švietimo praktikos pavyzdžiais ir politikos strategijomis, užtikrinančiomis aplinkosauginį tvarumą.

4.7. Informavimo veikla ir didinamasis poveikis

„Erasmus+“ yra galinga priemonė, suteikianti galimybę pasiekti ir įtraukti labai skirtingus mūsų visuomenės subjektus (mokyklas, universitetus, PRM paslaugų teikėjus, jaunimo ir sporto organizacijas, NVO, vietos ir regionines valdžios institucijas, pilietinės visuomenės organizacijas ir kt.), kurie gali imtis aktyvių veiksmų užtikrinant, kad iki 2050 m. būtų pereita prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos.

Praktiškai, teikdami paraišką finansavimui gauti, pareiškėjai turi paaiškinti, kaip jų projektu numatoma prisidėti prie tvarumo ir poveikio klimatui neutralumo užtikrinimo. Projektų pasiūlymai taip pat gali apimti veiklą, kurią numatoma tvariai įgyvendinti, kuria siekiama didinti dalyvių informuotumą ir skatinti atsakingą išteklių naudojimą. Savo galutinėje ataskaitoje projektų paramos gavėjai turi aprašyti, ar tos numatytos priemonės įgyvendintos ir kiek jos buvo įgyvendintos.

Atsižvelgiant į tai, pirmenybė teikiama tiems projektams, kurie yra tvarūs, į kuriuos įtraukta žalią praktika ir vertybės ir kuriais skatinamas sąmoningumas bei elgsenos pokyčiai. Vertintojai mokomi tinkamai atsižvelgti į projektų aplinkos ir tvarumo aspektus ir jų poveikį klimato kaitai.

5. Organizacijų vaidmuo rengiant, įgyvendinant projektus ir vykdant su jais susijusią tolesnę veiklą

Paraiškas teikiančios organizacijos ir paramos gavėjai atlieka svarbų vaidmenį vykdant programą „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programą: jie rengia ir įgyvendina projektus, rengia ir remia dalyvius prieš įgyvendinant projektus, jų įgyvendinimo metu ir juos užbaigus. Todėl svarbu didinti informuotumą apie būtinybę apgalvoti šiuos skirtingus projekto etapus ir apie tai, kaip aplinkosauginis tvarumas ir susijusi praktika bus integruojami kiekviename projekto etape.

5.1. Prieš projektą

Organizacijos raginamos rengiant savo projektus integruoti žaliajį aspektą į visus jo aspektus ir į visą numatomą veiklą. Planuojant šią veiklą taip pat būtina apsvarstyti, kaip joje galėtų dalyvauti mažiau galimybių turintys asmenys, kad būtų užtikrinama įtrauki pertvarka, nuošalyje nepaliekant nė vieno dalyvio. Pavyzdžiui, jie raginami apsvarstyti ir galbūt apskaičiuoti savo projektų anglies pėdsaką bei siekti sumažinti jį organizuojant savo kitą veiklą, nes tai gali paskatinti mokymosi procesą.

Rengdamos savo projektą, organizacijos gali veikti kaip galingos informacijos skleidėjos ir pasisemti įkvėpimo iš ankstesnių projektų rezultatų ir tvarios praktikos.

Siekdamos šio tikslo, nacionalinės agentūros ir EACEA turėtų organizacijoms rengti nuolat atnaujinamus mokymus ir informacinę medžiagą. Jos turi užtikrinti, kad pareiškėjai ir galimi pareiškėjai turėtų žinių ir įgūdžių, reikalingų jų pačių projektams žalinti, arba kad jie turėtų galimybę gilinti tokias žinias ir ugdyti tokius įgūdžius projektų įgyvendinimo metu. Projekto rengimas yra vienas esminių etapų priimant žaliaja pertvarka grindžiamus sprendimus, pvz., dėl žaliosios pertvarkos klausimų įtraukimo į veiklos turinį, dėl pasirinkimo ją vykdyti internetu arba tvarių galimybių pasirinkimo organizuojant renginius.

5.2. Vykdam projektą

Organizacija turėtų užtikrinti, kad įgyvendinant projektą būtų laikomasi tvarumo principų ir įvairių gairių, kuriomis jie remiami, pvz., šios strategijos. Organizacijos turi skatinti visus dalyvius laikytis aplinką tausojančios praktikos, be to, esant galimybei, vykdant bet kokią veiklą, taip pat turi būti vadovaujamosi žaliuoju požiūriu.

Dėl su kelionėmis susijusių projektų organizacijos turi informuoti galimus dalyvius apie programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos teikiamas galimybes ir padėti jiems nustatyti priemones, kurios galėtų būti jiems naudingos dalyvaujant tiek formaliojo, tiek neformaliojo švietimo veikloje, pvz., galimybes naudotis tvariomis transporto priemonėmis kaip alternatyva kelionėms lėktuvu. Organizacijos taip pat raginamos didinti informuotumą apie mažataršių galimybių pasirinkimo poveikį ir sudaryti palankesnes sąlygas dalyviams rinktis aplinką tausojančias pasirinkimo galimybes, pvz., užtikrinti jiems galimybę kompostuoti ir perdirbti atliekas, tiekti vegetarišką maistą ir kt.

Turint omenyje tai, kad organizacijos atlieka svarbų vaidmenį skatindamos projektų dalyvių elgsenos pokyčius, jos taip pat turėtų pasinaudoti programų, pvz., 2 pagrindinio veiksmo „Partnerystė, kuria siekiama bendradarbiavimo“, teikiamomis galimybėmis, kad suteiktų savo darbuotojams galimybių ugdyti savo įgūdžius žaliosios pertvarkos srityje.

5.3. Po projekto

Organizacijos turėtų įvertinti veiklos poveikį dalyviams ir pačioms organizacijoms.

Organizacijos turėtų aktyviai viešinti savo projekto rezultatus ir dalytis įkvepiančiais pavyzdžiais bei gerosios praktikos pavyzdžiais su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų didinamas informuotumas apie žaliosios pertvarkos svarbą. Viešinimo ir sklaidos veikla gali būti vykdoma įvairiais kanalais, taip siekiant sumažinti poveikį aplinkai pasirenkant tvarias komunikacijos priemones (pvz., ribojant spausdinimą, renkantis aplinką tausojančias medžiagas, pirmenybę teikiant vaizdams, o ne vaizdo įrašams ir kt.).

Organizacijos taip pat turėtų įsipareigoti užtikrinti savo projekto tvarumą pasibaigus programos finansavimui. Jos raginamos skatinti ilgalaikius tvarius pokyčius tiek savo veikloje, tiek paramos gavėjų gyvenime.

6. Nacionalinių agentūrų, išteklių centrų ir Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) vaidmuo

Nacionalinės agentūros viešina ir įgyvendina programą „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programą nacionaliniu lygmeniu ir yra tarpininkės tarp Europos Komisijos ir dalyvaujančių organizacijų vietos, regiono bei nacionaliniu lygmenimis. Todėl jos atlieka itin svarbų vaidmenį skatinant projektų, kuriais siekiama remti skaitmeninę pertvarką ir aplinkosauginį tvarumą, diegimą, įgyvendinimą ir tolesnę su jais susijusią veiklą.

Nacionalinės agentūros ir vykdomoji įstaiga turi organizacijoms rengti nuolat atnaujinamus mokymus ir informacinę medžiagą. Jos turėtų užtikrinti, kad pareiškėjai ir galimi pareiškėjai turėtų žinių ir įgūdžių, reikalingų jų pačių projektams žalinti, arba kad jie turėtų galimybę gilinti tokias žinias ir ugdyti tokius įgūdžius projektų įgyvendinimo metu.

Atlikti šią užduotį padeda išteklių centrai SALTO. Konkrečiai, **išteklių centras „SALTO Green“**, kurio veikloje daugiausia dėmesio skiriama žaliajai pertvarkai ir aplinkosauginiam tvarumui, padeda spręsti kovos su klimato kaita klausimus pagal Europos žaliąjį kursą. „SALTO Green“ kaupia žinias, organizuoja gebėjimų stiprinimo veiklą, taip pat kuria pagalbines priemones ir rengia gaires nacionalinių agentūrų

darbuotojams ir programų paramos gavėjams. Tai suteikia galimybę agentūrų darbuotojams veiksmingai nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis skatinti šios žaliosios strategijos įgyvendinimą savo šalyse. Pavyzdžiui, „SALTO Green“ parengė projektų, kuriuos vykdant įgyvendinta keletas gerosios žaliosios praktikos pavyzdžių, sąvadą ir renka pagrindinių sąvokų apibrėžtis, kad žilioji pertvarka būtų suprantama vienodai. Papildomi „SALTO Green“ ištekliai ir veikla, pvz., interneto seminarai, praktiniai seminarai, geriausios praktikos pavyzdžiai, kuriais dalijamasi, mokomoji medžiaga, moksliniai tyrimai žiliojo prioriteto tema ir gerosios praktikos nustatymo sistemos, padeda „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso suinteresuotiesiems subjektams įgyvendinti horizontalų žilioją prioritetą vykdant šias programas. Šia veikla stiprinami nacionalinių agentūrų gebėjimai su politika ir praktika susijusios žaliosios pertvarkos srityje. „SALTO Green“ padeda koordinuoti veiksmus ir rengti ataskaitas, susijusias su nacionalinių agentūrų darbu, taip pat renka, analizuoja pavyzdžius ir gerosios praktikos pavyzdžius ir jais dalijasi.

„SALTO Green“ veikia kaip politiką ir praktiką jungiantis žinių centras. Jis padeda nuolat gerinti formaliojo ir neformaliojo švietimo kokybę siekiant užtikrinti tvarų vystymąsi ir požiūrį į klimato kaitą. Be to, „SALTO Green“ padeda skatinti aplinkos požiūriu atsakingą elgesį, mažinti bendrą anglies pėdsaką, kurį lemia dalyvavimas programoje „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programoje, taip pat įgyti naujų įgūdžių, kuriais skatinama esamų ir naujų profesijų ekologinė pertvarka.

Trečiojoje valstybėje, kurios nėra asocijuotosios programų valstybės, ES delegacijos ir, jei yra, nacionaliniai „Erasmus+“ biurai atlieka svarbų vaidmenį didinant šioje strategijoje nustatytų tikslinių grupių informuotumą apie galimybes, kurias suteikia programos, susijusios su žilioja pertvarka ir aplinkosauginiu tvarumu.

Nacionalinės agentūros, išteklių centrai ir EACEA turi aktyviai didinti informuotumą apie įvairias galimybes ir paramos mechanizmus, susijusius su projektais, kuriais siekiama prisidėti prie žaliosios pertvarkos ir aplinkosauginio tvarumo. Jie turėtų bendradarbiauti su atitinkamų tinklų dalyviais ir pritaikyti savo metodus, atsižvelgdami į konkrečius informacijos poreikius, be kita ko, padedant organizacijoms, glaudžiai susijusioms su šiais dalyviais.

Be to, Europos Komisija taip pat siekia savo pavyzdžiu padėti įgyvendinti tikslą, kad iki 2050 m. Europa taptų pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu pasaulyje. 2022 m. Europos Komisija prisiėmė įsipareigojimą pagal Europos klimato paktą ir įsipareigojo bent 60 proc., palyginti su 2005 m., laipsniškai sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Valdydamas programą „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programą, Švietimo, jaunimo, sporto ir kultūros generalinis direktoratas taip pat palaiko ryšius su kitomis finansavimo programomis, Europos Komisijos tarnybomis ir kitomis ES institucijomis, kad būtų susietos iniciatyvos ir politikos strategijos, kuriomis prisidedama prie klimato tikslų įgyvendinimo.

Šios sąveikos pavyzdys – Europos solidarumo korpuso ir programos „Europos horizontas“ 2023–2027 m. misijų sinergija, kai Europos solidarumo korpuso savanoriška veikla galima prisidėti prie plataus užmojų tikslų, kurių siekiama prisitaikymo prie klimato kaitos, vandenyno ir kitų vandenų atkūrimo, dirvožemio būklės atkūrimo, neutralaus poveikio klimatui ir pažangiųjų miestų skatinimo ir vėžiu sergančių žmonių gyvenimo kokybės gerinimo misijomis, remiant programos „Europos horizontas“ misijas ir žiliojo kurso tikslus bei pagrindines strategijas, taip toliau didinant jaunimo solidarumo galimybes šiose srityse.

6.1. Informavimas ir informuotumo didinimas

Nacionalinės agentūros ir EACEA atlieka svarbų vaidmenį informacijos ir informavimo veiklos srityje. Jos turėtų pritaikyti savo informavimo strategiją konkrečioms tikslinėms grupėms, atsižvelgdamos į jų geografinį kontekstą.

Nacionalinės agentūros ir EACEA, remiamos „SALTO Green“ ir Europos Komisijos, turėtų visoms organizacijoms, vykdančioms veiklą pagal programą „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programą, parengti gaires ir gerosios praktikos pavyzdžius. Vėliau šios organizacijos gali laipsniškai prisitaikyti pagal savo pajėgumus. Be to, siekdamas skatinti sinergiją, nacionalinės agentūros ir EACEA suteikia suinteresuotiesiems subjektams tinklaveikos galimybių, pvz., galimybę dalyvauti mokymo ir bendradarbiavimo arba tinklaveikos veikloje.

Bendradarbiaudamos nacionalinės agentūros ir EACEA turėtų prieinamais formatais parengti ir pateikti informacinę medžiagą, kuria būtų skatinami elgsenos pokyčiai. Tai yra naudojimasis tvariomis transporto priemonėmis ir labiau aplinką tausojančių renginių, konferencijų ir posėdžių organizavimas. Nacionalinės agentūros ir EACEA turėtų rinkti gerosios praktikos pavyzdžius ir jais naudotis, kad įkvėptų ir skatintų dalyvius mažinti ir kompensuoti atitinkamos veiklos aplinkosauginį pėdsaką.

Nacionalinės agentūros ir EACEA turėtų visuose projekto ciklo etapuose teikti sistemingą, nešališką ir specialiai pritaikytą paramą galimiems pareiškėjams, teikiantiems paraiškas dėl žaliosios pertvarkos ir aplinkosauginio tvarumo projektų, ir tokių projektų paramos gavėjams. Jos gali pačios taikyti tokį parama grindžiamą metodą arba įgyvendinti informacijos sklaidėjų, trenerių, projektų vizitų, mokymo, konsultavimo ir kt. sistemas. Nacionalinės agentūros ir EACEA turi skirti pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių, kad šis metodas būtų taikomas veiksmingai ir ilga laiką.

6.2. Strateginis požiūris nacionaliniu lygmeniu

Nacionalinės agentūros raginamos parengti savo žaliosios pertvarkos ir aplinkosauginio tvarumo strategiją vykdant programą „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programą. Šios strategijos turėtų būti grindžiamos nacionalinėmis realijomis, tačiau turėtų derėti su visa apimančia Europos lygmens strategija. Nacionalinių agentūrų darbo programose turi būti nurodyti veiksmai, kuriais prisidedama prie jų strategijos įgyvendinimo.

Nacionalinėms agentūroms rekomenduojama mažinti savo anglies pėdsaką ir ekologinį pėdsaką. Pavyzdžiui, jos galėtų kasmet įvertinti savo taikomų priemonių poveikį, apskaičiuodamos savo pėdsaką ir tam naudodamos nuoseklią ir patikimą priemonę, kad galėtų nuosekliai sumažinti savo veiklos ir visų veiksmų poveikį. Galimybė kompensuoti tam tikrą išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį turėtų būti svarstoma tik tuo atveju, jeigu neįmanoma išvengti jų išmetimo. Net ir tokiais atvejais nacionalinės agentūros turėtų konsultuotis su vietos suinteresuotaisiais subjektais, turinčiais ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos srityje, kad galėtų nustatyti patikimas ir veiksmingas kompensavimo priemones ir tiksliai įvertinti jų poveikį. Visos organizacijos ir kiti suinteresuotieji subjektai taip pat turėtų būti skatinami teikti pirmenybę anglies pėdsako mažinimui. Nacionalinės agentūros raginamos viešai

skelbti informaciją apie savo darbą ir savo žaliosios pertvarkos bei aplinkosauginio tvarumo strategiją.

6.3. Kontaktiniai asmenys žaliosios pertvarkos klausimais

Kontaktinis asmuo žaliosios pertvarkos klausimais yra kiekvienoje programos įgyvendinančioje nacionalinėje agentūroje. Tas kontaktinis asmuo agentūroje koordinuoja veiksmus, susijusius su žaliaja pertvarka ir aplinkosauginiu tvarumu. Tai yra kontaktinis asmuo ryšiams su kitomis nacionalinėmis agentūromis, Europos Komisija ir išteklių centrais žaliosios pertvarkos klausimais. Kontaktiniai asmenys žaliosios pertvarkos klausimais atlieka svarbų vaidmenį gilinant žinias apie aplinką savo agentūrose. Jie gauna reikiamą paramą SALTO rengiamų mokymų, gairių ir priemonių forma, kad galėtų gilinti savo žinias žaliosios pertvarkos srityje. Jie ne tik dalijasi savo praktine patirtimi ir žiniomis su kolegomis, bet ir skatina įgyvendinti su žaliaja pertvarka ir tvarumu susijusius veiksmus savo agentūrose, pvz., rengti mokymus. Kontaktiniai asmenys taip pat turėtų šalinti visas galimas nacionalinės agentūros žaliosios strategijos įgyvendinimo kliūtis.

Jie yra viena iš esminių jungčių su Europos Komisija ir „SALTO Green“, su kuriais dalijasi informacija apie savo agentūros realijas ir padėtį savo šalyje.

6.4. Organizacijų, agentūrų darbuotojų ir ekspertų vertintojų mokymas ir tinklaveika

Padedamos išteklių centro „SALTO Green“, nacionalinės agentūros suteikia organizacijoms, ekspertams ir nacionalinių agentūrų darbuotojams galimybių mokytis, įgyvendinti tinklaveiką ir pristatyti savo veiklą.

Šie mokymai turėtų padėti stiprinti nacionalinių agentūrų tinklui reikalingus gebėjimus, kad būtų galima veiksmingiau įvertinti ir valdyti projektus. Labai svarbu, kad visi agentūrų darbuotojai būtų informuojami apie nacionalinę ir ES politiką, susijusią su žaliaja pertvarka, siekiant veiksmingai įgyvendinti ją pagal visas programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos priemones.

Be nacionalinių priemonių, mokymo ir bendradarbiavimo veikla įgyvendinant programą „Erasmus+“ ir tinklaveikos veikla vykdant Europos solidarumo korpuso programą yra svarbios gebėjimų stiprinimo ir tinklaveikos priemonės. Ilgalaikė veikla – tai į ateitį orientuoto bendradarbiavimo ir įgyvendinimo plėtojimo priemonė, taip pat priemonė žaliosios pertvarkos prioriteto vykdant atitinkamas programas įtakai didinti per veiklą, kurią kelerius metus vykdo kelios nacionalinės agentūros.

Kiekviena nacionalinė agentūra turėtų savo atrinktų vertintojų grupei rengti būtent jiems skirtus atitinkamus mokymus ir veiklą, kurie padėtų jiems nuosekliai įgyvendinti žaliąjį požiūrį. Jie turėtų būti skatinami konsultuotis su kolegomis, turinčiais ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos ir aplinkosauginio tvarumo srityse, kad galėtų parengti tikslią ir plataus užmojo rekomendacinę medžiagą. Rengdami vertinimus ir rekomendacijas vertintojai ekspertai atlieka svarbų vaidmenį kovojant su ekologiniu manipuliavimu ir klaidinga informacija, taip pat nustatant tikrai tvarios praktikos pavyzdžius projektų pasiūlymuose ir projektų ataskaitose.

Programa „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programa nėra vienintelis tvarumo standartas; kiekviena šalis turėtų pritaikyti bendruosius principus, atsižvelgdama į vietas, regiono ir nacionalines realijas, ir turėtų visada siekti toliau vykdyti žaliają pertvarką. Be to, kiekviena atrinktų ekspertų grupė turėtų vienodai ir visapusiškai suprasti žaliojo prioriteto įgyvendinimą vykdam abi šias programas.

6.5. Įrodymų rinkimas, stebėseną ir ataskaitų teikimas

Siekiant veiksmingai įvertinti projektų rezultatus ir programų poveikį, reikia optimizuoti stebėsenos ir ataskaitų teikimo sistemas. Tos priemonės yra itin svarbios renkant atitinkamus kokybinius ir kiekybinius duomenis apie žaliojo prioriteto įgyvendinimą. Svarbu įvertinti programų poveikį ne tik atskiriems asmenims, bet ir organizacijų lygmeniu (pvz., gebėjimų stiprinimui).

„SALTO Green“ padės rinkti įrodymus ir vykdyti stebėseną, apžvelgdamas žaliosios pertvarkos pažangą vykdam programas, pvz., atlikdamas tikslingas apklausas ir mokslinius tyrimus.

6.6. Sąveika su kitomis programomis

Nacionalinės agentūros ir EACEA gali padėti paramos gavėjams rasti tinkamiausius veiksmus (formatą) savo projektams, kuriais būtų prisidedama prie žaliosios pertvarkos ir aplinkosauginio tvarumo. Tai gali būti projektai, įgyvendinami pagal programą „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programą arba naudojantis kitomis / papildomomis finansavimo galimybėmis. Galimi tokių finansavimo galimybių pavyzdžiai yra kitos programos, pvz., finansavimas sanglaudos politikos fondų, programos „Europos horizontas“, programos LIFE arba Europos ekonominės erdvės finansinių mechanizmų lėšomis.

Tais atvejais, kai nacionalinės agentūros priklauso skėtinėms organizacijoms, vykdančioms įvairias Europos ir nacionalines programas, jos turėtų pasinaudoti šiuo svertu teigiamam grandininiam poveikiui paskatinti. Taip bus sudarytos palankesnės sąlygos abiejų šių programų ir kitų programų bei iniciatyvų sinergijai, taip pat dalijimuisi žaliosios pertvarkos ir aplinkosauginio tvarumo sričių gerosios praktikos pavyzdžiais.

7. Sąsaja su kitais „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso horizontaliaisiais prioritetais

Programa „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programa apima keturis horizontaliuosius prioritetus: įtrauktį ir įvairovę, skaitmeninę transformaciją, aplinką ir kovą su klimato kaita ir dalyvavimą demokratiname gyvenime bei pilietinį aktyvumą.

Norint įveikti tokius su aplinka susijusius iššūkius, kaip klimato kaita, būtinas atsparumas ir prisitaikymas. Aplinkos apsaugos ir įtraukties aspektus integruojant į projektus siekiama skatinti socialinę įtrauktį ir lygybę, kad pasaulis būtų teisingesnis ir tvaresnis esamoms ir būsimoms kartoms. Apskritai įtrauktis ir žalieji prioritetai yra itin svarbūs skatinant teisingumą aplinkos srityje, mažinant skirtumus ir kuriant atsparias ir tvarias bendruomenes, kurios būtų naudingos visiems visuomenės nariams.

Pilietinį aktyvumą ir žaliuosius prioritetus integruojant į projektus, dalyviams vietos ir (arba) nacionaliniu mastu gali būti paprasčiau suprasti savo sąsajas su planeta ir kolektyvinių veiksmų svarbą.

Pavyzdžiui, naudojantis virtualiojo mobilumo priemonėmis, prieš pradedant dalyvauti fizinio mobilumo veikloje organizuojami parengiamieji vizitai gali vykti skaitmeninėje erdvėje; pasirengimui mobilumo veiklai skirtus kursus rengiant internetu, organizuojant virtualius posėdžius ir naudojantis skaitmeninio bendradarbiavimo priemonėmis, galima gerokai sumažinti bendrą projektų anglies pėdsaką.

Vykdam programą įgyvendinamas žalioji prioritetasis gali padėti didinti informuotumą apie klimato kaitą, įgyti reikiamų žinių, įgūdžių ir nuostatų, padedančių geriau rūpintis mūsų planeta, ir skatinti tvarumu grindžiamą mokymą ir mokymąsi; tai galima pasiekti visų pirma rengiant atitinkamą švietimo ir mokymo turinį bei formatus, taip pat skatinant, kad įgyvendinant projektus būtų taikoma aplinkos atžvilgiu tvaresnė praktika ir, be kita ko, naudojamos skaitmeninės priemonės.

Taip piliečiai turėtų būti įtraukti į klimato srities veiksmus ir padedama pasiekti tikslą iki 2050 m. tapti pirmuoju neutralaus anglies dioksido poveikio žemynu.

8. Sėkmingos praktinės patirties ir gerosios praktikos pavyzdžiai

Toliau nurodyti šaltiniai suteikia galimybę susipažinti su praktika, medžiaga ir dokumentais, susijusiais su žaliaja pertvarka ir tvarumu:

- „Erasmus+“ projektų rezultatų platforma¹⁵, prie kurios prisijungus galima susipažinti su visais pagal „Erasmus+“ finansuojamais projektais, o jų paiešką galima atlikti pagal temą, metus, šalį ir kt. kriterijus;
- Europos solidarumo korpuso projektų rezultatų duomenų bazė, prie kurios prisijungus galima susipažinti su visais pagal Europos solidarumo korpuso programą finansuojamais projektais;
- Žaliajai pertvarkai ir aplinkosauginiam tvarumui skirtų išteklių centras „SALTO Green“ – mokymai, leidiniai ar ištekliai.

Specialistų, besimokančių asmenų ir suinteresuotųjų subjektų bendruomenės taip pat stiprina žaliosios pertvarkos ir tvarumo prioritetą. Šios bendruomenės gali rinkti

---

¹⁵ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects?etrans=lt>

išteklius ir praktikos pavyzdžius ir dalytis jais per platformas ir tinklus, kaip tai paprastai daro koalicija „Švietimas klimato labui“¹⁶.

Tinklų lygmeniu bendradarbiaujančios ekspertų grupės, pvz., „Europass“, „Euroguidance“, „Eurodesk“, Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės ir profesinio mokymo ekspertai, taip pat rengia internetinius seminarus ir konferencijas žaliosios pertvarkos tema, kurie padeda programos „Erasmus+“ nacionalinėms agentūroms suprasti, kaip šis prioritetas įgyvendinamas kiekvienoje švietimo sektoriaus dalyje.

Politikos lygmeniu tinklas „Eurydice“ rengia daug informacijos, lyginamųjų teminių ataskaitų ir tyrimų konkrečiomis temomis. Ataskaitoje „Mokymosi rezultatų gerinimas ir motyvacijos didinimas mokantis matematikos ir tikslųjų mokslų mokyklose“ (angl. *Increasing achievement and motivation in mathematics and science learning in schools*)¹⁷ parodyta, kaip aplinkosauginio tvarumo klausimas įtraukiamas į tikslųjų mokslų dalykus mokyklų mokymo programose. Nacionalinių švietimo sistemų „Eurydice“ aprašuose taip pat pateikiama informacija apie mokymąsi apie aplinkosauginį tvarumą. Pasitelkiant „Eurydice“ ataskaitas, su žaliaja pertvarka susijusius „Erasmus+“ projektus galima viešinti per „Eurydice“ socialinės žiniasklaidos kanalus.

Taip pat labai skatinama imtis veiklos, kuria prisidedama prie kitų esamų ES iniciatyvų aplinkos tvarumo srityje, pvz., naujojo europinio bauhauzo iniciatyvos. Šios iniciatyvos padeda didinti visų programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos paramos gavėjų informuotumą.

9. Ištekliai

1. Programa „Erasmus +“¹⁸ ir Europos solidarumo korpuso¹⁹ programa
2. Europos švietimo erdvė²⁰
3. Europos žaliasis kursas²¹
4. Žaliojo kurso pramonės planas poveikio klimatui neutralizavimo amžiui²²
5. 2030 m. klimato politikos tikslo įgyvendinimo planas
6. 2019–2027 m. Europos jaunimo strategija
7. Europos darbo su jaunimu darbotvarkė
8. Naujoji Europos inovacijų darbotvarkė
9. Priemonė „Next Generation EU“. Paverskime tai tikrove
10. Strategija „Nuo ūkio iki stalo“
11. *GreenComp*. Europos tvarumo kompetencijos programa. Europos Komisija (europa.eu)²³
12. Europos universitetų strategija²⁴

¹⁶<https://education.ec.europa.eu/news/increasing-achievement-and-motivation-in-mathematics-and-science-learning-in-schools?etrans=lt>

¹⁷ <https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/f3bd0532-0255-11ed-acce-01aa75ed71a1>

¹⁸ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/lt>

¹⁹ https://youth.europa.eu/solidarity_lt

²⁰ <https://education.ec.europa.eu/lt>

²¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lt

²² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_23_510

²³ https://joint-research-centre.ec.europa.eu/greencomp-european-sustainability-competence-framework_en?prefLang=lt

13. Skaitmeninio švietimo veiksmų planas (2021–2027 m.) |Europos švietimo erdvė (europa.eu).²⁵
14. 2030 m. biologinės įvairovės strategija. Europos Komisija (europa.eu)²⁶
15. Tarybos rekomendacija dėl profesinio mokymo siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo²⁷
16. Naujasis europinis bauhausas²⁸
17. Europos klimato teisės aktas. Europos Komisija²⁹
18. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m. (Jungtinės Tautos)³⁰
19. EMAS (aplinkosaugos vadybos ir audito sistema)³¹
20. „SALTO Green“ dalijimosi platforma
21. Tinklas „Eurodesk“³²

---

²⁴<https://education.ec.europa.eu/document/commission-communication-on-a-european-strategy-for-universities>

²⁵ <https://education.ec.europa.eu/lt/focus-topics/digital-education/action-plan>

²⁶ https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=lt

²⁷ <https://www.cedefop.europa.eu/lt/content/council-recommendation-24-november-2020-vocational-education-and-training-vet-sustainable>

²⁸ https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_lt

²⁹ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/european-climate-law_lt

³⁰ <https://sdgs.un.org/2030agenda>

³¹ https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas_lt

³² <https://eurodesk.eu/greening-youth-information-services/>

■ Europos Sąjungos
leidinių biuras